

KPI-brief

เกาะสนามงานสัมมนา

Long Take Politics & Elections

: สนทนาวาดด้วย

การใช้นวัตกรรม และ เทคโนโลยี กับการเลือกตั้ง

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวอยู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่และนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว รวมถึงองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐ ที่มีการประยุกต์ใช้กับการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐที่มีการนำเอาเทคโนโลยีมาเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนอันสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ระบบการเลือกตั้ง นำไปสู่การมองความเป็นไปได้ของการนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเลือกตั้ง จนนำมาสู่งานสัมมนาสาธารณะ

งานสัมมนาในครั้งนี้เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับการเลือกตั้ง โดยมีการสรุปประเด็นทั้งหมด 3 ประเด็น ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดของวิทยากรทั้ง 3 ท่าน ประกอบไปด้วย

1. เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการนำมาปรับใช้
2. เทคโนโลยีการเลือกตั้งกับการผูกขาดของรัฐ
3. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเลือกตั้งกับแนวคิด Free และ Fair

05
2566

เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการนำมาปรับใช้

เริ่มต้นโดย อาจารย์เอกวิทย์ มีสุข อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมองว่า เมื่อพูดถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการเลือกตั้งนั้น หลายคนมักนึกถึงการใช้เทคโนโลยีในการลงคะแนนหรือรายงานผล ทั้งที่ความเป็นจริงเทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถใช้ได้ในทุกระบวนการของการบริหารจัดการการเลือกตั้งและเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่ได้ถูกจำกัดนิยามแค่การนำเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ แต่ยังหมายถึงการทำให้การเลือกตั้งเป็นไปได้โดยสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น ทั้งการวิธีการจัดหน่วยเลือกตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวกในหน่วย และการออกแบบบัตรเลือกตั้งไปจนถึงอุปกรณ์อื่น ๆ

ขณะที่ ดร.สติธร ธนานิธิโชติ ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงกลุ่มผู้ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน นำไปสู่การปรับใช้ที่แตกต่างกันตามมุมมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มผู้มีสิทธิออกเสียง (voter) และกลุ่มผู้จัดการเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มจะทำให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. **กลุ่มนักการเมือง** โดยนักการเมืองเป็นกลุ่มที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างคะแนนนิยม ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ทั้งเทคโนโลยีทั้งเก่าแบบคลาสสิกและเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งทุกวันนี้ส่วนใหญ่มองว่าอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่ดีที่สุดสำหรับพรรคการเมือง เพราะด้วยทั้งราคาและเข้าถึงคนได้หลายกลุ่ม เห็นได้จากการเลือกตั้งผู้ว่า กทม. ที่คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ใช้ TikTok เป็นช่องทางในการสื่อสาร ทำให้ในการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นนั้น TikTok จะกลายเป็นช่องทางที่ผู้สมัครจากหลายพรรคหันมาใช้ ในขณะที่มีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้น **สิ่งที่น่าสนใจไม่แพ้กันคือ “ของเก่า” ที่มีการปรับตัว** ที่เห็นการปรับตัวที่ชัดเจนคือป้ายหาเสียงที่มีขนาดเล็กลงเห็นได้ชัดจากป้ายหาเสียงของคุณชัชชาติในการเลือกตั้งผู้ว่า กทม. นอกจากนั้นนโยบายในการนำเสนออีกถูกปรับใช้กับทั้งที่เป็นเทคโนโลยีแบบเก่าและใหม่โดยวิธีการนำเสนอ นโยบายที่เห็น เช่น มีการประดิษฐ์คำ และการใช้วาจากรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยี

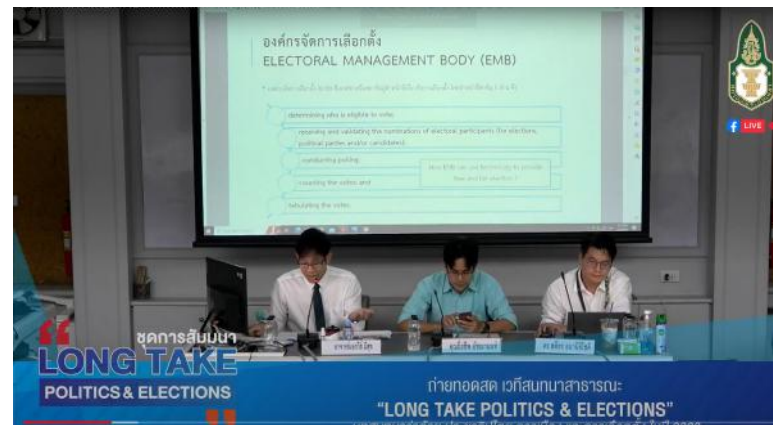
2. **กลุ่ม voter** ที่มองคนละด้านกับกลุ่มนักการเมือง และต้องการรับรู้เข้าถึงนโยบายของกลุ่มนักการเมือง ในฐานะที่เป็นลูกค้าของพรรคการเมือง และเป็นผู้มีอำนาจในวันเลือกตั้ง เทคโนโลยีและนวัตกรรมของ Voter คือ การเข้าถึงข้อมูลเพราะ Voter จะเป็นคนเลือกเองว่าจะเข้าถึงอย่างไร โดยอาจต้องเป็นแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย สะดวก และรวดเร็ว จึงจะตอบโจทย์ของกลุ่ม Voter ที่ต้องเป็นผู้เข้าใช้เทคโนโลยีจากทั้งกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มผู้จัดการเลือกตั้ง

- 3. กลุ่มผู้จัดการเลือกตั้ง** เมื่อพูดถึงการปรับใช้เทคโนโลยี การเลือกตั้งของกลุ่มผู้จัดการเลือกตั้งในไทยแล้ว สิ่งสำคัญที่กลุ่มนี้ต้องจัดการ คือ การปรับใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ การเลือกตั้งและตอบโต้ภัยทั้งกลุ่มนักการเมืองที่อยาก ได้ความนิยมและพื้นที่สื่อ และกลุ่ม Voter ที่ต้องการความสะดวกสบายในทุกขั้นตอนของ การเลือกตั้ง และสำหรับ **คุณยิ่งชีพ อัชฌานนท์ ผู้จัดการ iLAW** ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับ ผู้จัดการเลือกตั้งในประเทศไทย โดยมองว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ของไทยนั้น มีปัญหาเรื่องของการปรับใช้เทคโนโลยีมาก ซึ่งปัญหาการใช้เทคโนโลยีนั้นสามารถจำแนก 3 ประเด็น ได้แก่

 - การใช้เทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของ กกต. มีปัญหา ตั้งแต่ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลที่ดี ไปจนถึง การเข้าถึงข้อมูลซึ่งเข้าถึงได้ยากมาก หลายครั้งต้อง ทำหนังสือราชการ ซึ่งนำความยุ่งยากให้แก่ผู้ติดต่อ
 - เทคโนโลยีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครมีปัญหา ควรมีการเชื่อมต่อข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ ในทันที ที่รู้ว่าผู้สมัครคนนั้นคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ขณะที่ รับใบสมัคร เช่นกรณีของ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ถ้าคุณสมบัติไม่ผ่านควรจะได้สมัครตั้งแต่แรก

- เทคโนโลยีการนับคะแนนมีปัญหา เช่น การนับ คะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในการเลือกตั้งปี 2562 และแม้จะมีความพยายาม แก้ไขด้วยการใช้ rapid report คือ ให้มีการกรอก ข้อมูลผลคะแนนแบบเป็นปัจจุบัน (real time) ก็ล้มเหลว เพราะคะแนนมีความผันผวนมากและมีความผิดพลาดในการประมวลผลคะแนนอย่าง ร้ายแรง

ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งที่กำลังจะมาถึงนี้ กกต. ประกาศแล้วว่าจะไม่มีการนำ rapid report เข้ามาใช้ จะใช้วิธีการรายงานผลผ่านแอปพลิเคชันไลน์แทน ซึ่งสำหรับคุณยิ่งชีพถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ โดยมี ข้อแม้ว่า กกต.ต้องเปิดเผยคะแนนรายหน่วยทั้งหมด

เริ่มด้วยคุณยิ่งชีพ ยกตัวอย่างประเทศอินเดีย ที่มองว่าเทคโนโลยีการเลือกตั้ง ควรถูกผูกขาดโดยรัฐ เพราะถือว่าเอกชนอาจนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์ ส่วนตน หากแต่สำหรับมุมมองของคุณยิ่งชีพแล้วกลับ ไม่เห็นเช่นนั้นเสียทีเดียว โดยมองว่าอย่างไรก็ตาม ควรต้อง ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเทคโนโลยีการเลือกตั้ง เพียงแต่ต้องเน้นให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลและ ความโปร่งใส

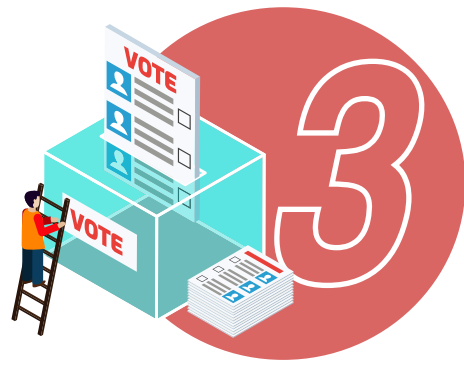
อาจารย์เอกวิรุ ก็มีความเห็นสอดคล้องกับ คุณยิ่งชีพโดยมองว่า แม้จะมีกรณีของประเทศอินเดีย ที่รัฐผูกขาดเทคโนโลยีการเลือกตั้ง แต่ก็มีกรณีตัวอย่าง ของสหรัฐอเมริกา ที่ให้เอกชนมีส่วนร่วม ประเด็นสำคัญ คือ ความโปร่งใส จึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่สาม (third party) ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า รัฐมีศักยภาพ ในการเปิดเผยข้อมูลเพียงใด และพร้อมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด พร้อมกันนั้น

เทคโนโลยีการเลือกตั้งกับการผูกขาดกับรัฐ

ดร.สตีกร กล่าวสรุปว่า ยิ่งใช้เทคโนโลยี ยิ่งหลีกเลี่ยง ไม่ได้ที่ต้องทำงานร่วมกับเอกชน เพราะตอบโต้ภัยเรื่อง คนกลาง ถึงจะมีความเสี่ยงเรื่องความลับรั่วไหลก็ตาม แต่อีกมุมรัฐก็สามารถมีศักยภาพในการควบคุมดูแล ข้อมูลเหล่านั้นได้ไม่แพ้กัน

เทคโนโลยีการเลือกตั้ง กับแนวคิด Free and Fair

ประเด็นนี้เป็นความเห็นที่สอดคล้องกันของ ดร.สตีธร และคุณยั้งชีพ โดยมีมุมมองว่า สิ่งสำคัญในการใช้เทคโนโลยีแล้วตอบโจทย์ที่สุดคือ ความไว้วางใจ ถ้าไม่มีใครไว้วางใจเทคโนโลยี การลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนนก็ไม่มีประโยชน์และใช้ไม่ได้ ดังที่ ดร.สตีธร ได้กล่าวว่า **“นวัตกรรมที่ก้าวหน้าก็ไร้ประโยชน์ หากคนไม่ไว้วางใจเทคโนโลยี”**

ขณะที่อาจารย์เอกวิธ ได้ขยายความในประเด็นนี้ว่า การใช้เทคโนโลยีนั้นควรนำไปสู่การเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม (free and fair) ซึ่งทุกวันนี้ ไทยเป็นประเทศที่ระบบทางการเมืองที่ยังไม่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากนัก ดังนั้น หากมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากเกินไปอาจเกิดความผิดพลาด เช่น การลงคะแนนแบบสัมผัส (touch screen) อาจเกิดบัตรเสียมากกว่าการกาหรือการฝน เพราะอาจเผลอกดสองครั้งได้ ฉะนั้นการเป็นกระดาษจึงมีข้อดี คือ มีหลักฐาน ดังนั้นในการปรับใช้เทคโนโลยีหลักสำคัญคือ ต้องยึดหลัก free and fair ในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการเลือกตั้งนั่นเอง

จากทั้งหมดที่กล่าวมา ดร.สตีธร มองว่า สิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งหนีไม่พ้นคือเรื่องวิธีคิด (paradigm) เทคโนโลยีจะไม่ถูกใช้ถ้าวิธีคิดไม่เปลี่ยน การเลือกตั้งจะถูกผูกขาดโดยรัฐหากยังยึดกรอบเดิม ๆ สมัยหนึ่งเมื่อคนกลางคือกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมองว่าการเลือกตั้งต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย หากแต่พอมี กกต. การเลือกตั้งก็กลายเป็นเรื่องสุจริต เทียงธรรม ดังนั้น ไทยควรจะก้าวไปสู่วิธีคิดอีกแบบที่เป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย นั่นคือ การเลือกตั้งที่ free and fair เมื่อ วิธีคิด (paradigm) ไม่ได้ เทคโนโลยีที่เอามาใช้ก็ไม่มีประโยชน์ เมื่อวิธีการเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นไม่ free ก็เต็มไปด้วยกฎ และกลายเป็นกรอบให้ทำอะไรไม่ได้ เช่น กฎระเบียบของ กกต. ที่มีการยึดติด หากต้องนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ กกต. ก็จะมีบังคับให้ใช้เหมือนกันทุกแห่ง ซึ่งไม่จำเป็น บางหน่วยอาจใช้เครื่องลงคะแนน บางหน่วยอาจเป็นบัตรเลือกตั้งธรรมดา ขึ้นอยู่กับผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งว่าสะดวกแบบใดเป็นต้น

สุดท้ายนี้ การเลือกตั้งในวาระถัดไปกำลังจะมาถึงทุกภาคส่วนต้องเตรียมพร้อมที่จะรับเอาเทคโนโลยีนวัตกรรม และพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้พัฒนาขึ้นไป มาปรับใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือ การให้ภาคเอกชน หรือบุคคลที่สาม (third party) เข้ามีส่วนร่วมก็นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่โปร่งใส อย่างไรก็ตาม ทุกอย่างที่กำลังจะไปประสบความสำเร็จได้ต้องอยู่ภายใต้ สิ่งสำคัญคือ วิธีคิด (paradigm) และการเลือกตั้งที่ free and fair อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเลือกตั้งให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วันเวลา : วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 12.30 – 15.00 น.
สถานที่ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์)
จัดโดย : สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มูลนิธิฟรีดริช เนามัน
สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยากร : 1. ดร.สตีธร ฌานิสโซติ ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
2. คุณยั้งชีพ อัจฉนาทน์ ผู้จัดการ iLAW
3. อาจารย์เอกวิธ มีสุข อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ดำเนินรายการ : นางสาววันัญญา คงคชา
ผู้สรุป : นายธกิต จันทรพิชิต, นายเรวัตกร แสงมีอนุภาพ

CONTACT US

KPI-brief

ติดตามสัมมนาย้อนหลัง

LINE Official
สำนักส่งเสริมวิชาการสุภามหาวิทยาลัย